

ผลการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย

The Effects of Manipulative Arts Activity Provision on Flexible Thinking in Young Children

อารยา บุญชม* ปัทมาวดี เล่ห์มงคล** และปิยนันท์ หิรัณย์ชโลธร**

* สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Araya Boonchom*, Pattamavadi Lehmongkol** and Piyanan Hirunchalothorn**

* Early Childhood Education, Faculty of Education, Kasetsart University

** Faculty of Education, Kasetsart University

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคือ เด็กปฐมวัยชายและหญิงอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 19 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง 1 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์จำนวน 16 แผน แบบทดสอบการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย และแบบบันทึกการแสดงผลการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ประกอบด้วย การใช้ความคิดที่หลากหลาย และการปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีการต่อสถานการณ์ที่พบ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลทางสถิติหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย มีผลคะแนนการคิดยืดหยุ่นสูงกว่าก่อนการทดลองจากการสังเกตพฤติกรรม พบว่าเด็กมีการคิดยืดหยุ่นเพิ่มขึ้นในทุกด้าน เมื่อเด็กได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ที่ส่งเสริมการคิดยืดหยุ่น เด็กมีความคิดที่หลากหลายในการตอบคำถามและในการสร้างผลงาน สามารถคิดนอกกรอบและดัดแปลงความคิดและวิธีการใหม่ ๆ ในการทำกิจกรรม เด็กสามารถปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีการใหม่ ๆ อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์จากการลงมือทำผลงานของตนเองได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ศิลปะประดิษฐ์ การคิดยืดหยุ่น เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this study was to study the effects of Manipulative Arts activity provision on flexible thinking in young children. The target group for this study was 19 boy and girl young children, starting in age between 4 and 5 year old, and studying in kindergarten year 1 in the second semester, academic year 2020 at Loysaianusorn School, Bangkok. The instruments were 16 lesson plans on Manipulative Arts activities, test on flexible thinking in young children and record form on flexible thinking in young children in 2 aspects, using a variety of ideas and adapting and ideas approaching to different situations encountered. The statistics used to analyze data were mean, standard deviation and content analysis.

The results found that young children who participated in Manipulative Arts activities had higher posttest scores than pretest scores on flexible thinking. When children engaged in Manipulative Arts activities that promote flexible thinking, children had a variety of ideas in answering questions and in creating works. They also thought differently, adjusted and approached people to activities. Children were able to adapt new ideas and apply to the situation by doing their own works very well.

Keywords: Artificial Art, Flexible Thinking, young children

ความสำคัญของปัญหา

โลกศตวรรษที่ 21 ยุคปัจจุบัน มีเรื่องราวและการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย เด็กปฐมวัยจึงถือว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองในอนาคต เด็กในช่วงอายุแรกเกิดถึง 6 ปี นับว่าเป็นช่วงวัยทองของการพัฒนาการในด้านต่างๆ ได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา เนื่องจากเป็นวัยที่มีการรับรู้และการเจริญเติบโตของร่างกายและสมองอย่างรวดเร็ว เด็กจำเป็นต้องได้รับการดูแลให้ครอบคลุมทุกด้านอย่างเหมาะสม โดยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กจากการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง และสามารถเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ เกิดความคิดและความรู้สึกต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว อย่างเหมาะสมการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเองเกิดกระบวนการเรียนรู้ เกิดทักษะในการใช้ชีวิต ทำให้เด็กสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมและช่วยเหลือตนเองได้ รวมถึงการใช้ความคิดที่เหมาะสมสามารถปรับเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของโลก (Poolsilsakkul, 2003) จากสภาพสังคมและสถานการณ์ในปัจจุบัน เกิดปรากฏการณ์และ โรคระบาด มากมาย มีการเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่ ซึ่งส่งผลให้เด็กในยุคนี้ต้องเอาตัวรอดจากสถานการณ์ต่างๆ มีความคิดที่หลากหลายทิศทางสามารถปรับเปลี่ยนความคิดให้เข้ากับสถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลงของโลกได้เป็นอย่างดี ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงเวลาแห่งการเรียนรู้ซึ่งความคิดและพัฒนาการของสมองในเด็กแต่ละคนมีไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูและการปลูกฝังในช่วงเวลาที่เหมาะสม

การคิดยืดหยุ่นเป็นอีกหนึ่งทักษะที่สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยที่ควรจะได้รับการพัฒนาและส่งเสริมในช่วงเวลาที่เหมาะสม การที่เด็กมีความสามารถในการเปลี่ยนมุมมองทางความคิด คิดนอกกรอบเมื่อเด็กพบกับสถานการณ์ที่แปลกใหม่ เด็กสามารถเกิดการคิดที่ยืดหยุ่นของตนเองต่อสถานการณ์นั้นๆ ไม่ยึดติดกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ยอมรับในสิ่งที่แตกต่างจากเดิมได้ สามารถแก้ไขปัญหาด้วยวิธีที่หลากหลาย ซึ่งนำไปสู่การคิดค้นนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบทางความคิด เด็กปฐมวัยสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่างๆ จากกิจกรรมที่ได้ทำ กล่าวคือกล้าตัดสินใจด้วยตนเองต่อสถานการณ์ตรงหน้า แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนความคิดต่อผู้อื่น

(Lee, 2019) ซึ่งการพัฒนาและส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยผู้ปกครองหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยสามารถส่งเสริมและฝึกฝนได้อย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการให้เด็กได้ลงมือทำสิ่งต่างๆ และเรียนรู้สิ่งต่างๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิดและจินตนาการในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เกิดการลองผิดลองถูกเพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่พบ มีการเสริมแรงและสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความยืดหยุ่นในด้านเวลาและวิธีการในการทำกิจกรรม (Panmanee, 2014)

กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์สำหรับเด็กปฐมวัยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในเรื่องพื้นฐานของโครงสร้างรูปร่าง ฝึกฝนทักษะในการใช้กล้ามเนื้อมือกับตาให้สัมพันธ์กันและให้เกิดความคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อทั้งสองมากขึ้น และเพื่อให้เด็กเกิดความคิดและจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้รอบตัว (Paisan, 2002) โดยศิลปะประดิษฐ์เน้นการคิดการสร้างหรือประดิษฐ์ผลงานต่างๆ อย่างอิสระ กิจกรรมการประดิษฐ์ไม่ได้มีแต่การระบายสี การร้อย การตัด หรือการพับ แต่รวมเอาทักษะหลากหลายอย่างเข้าด้วยกัน ทั้งการวาด ชีด เขียน การระบายการตัด ฉีก ร้อย และปั้น เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่งส่งผลต่อความคิดของเด็ก เกิดการคิดนอกกรอบสามารถใช้ความคิดของตนเองในการดัดแปลงปรับเปลี่ยน หรือแก้ปัญหาในขณะที่ทำผลงานของตนเองหรือการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น (Tang Charoen et al. 2001)

เนื่องจากผู้ศึกษาดำรงตำแหน่งเป็นครูในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์ สำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานครพบว่าเด็กในชั้นเรียนอนุบาลปีที่ 1 มีปัญหาด้านการคิดไม่สามารถคิดนอกกรอบ หรือคิดแก้ปัญหาจากการทำกิจกรรมหรือกิจวัตรประจำวันของตนเอง ต้องรอให้ครูเข้าไปช่วยเหลือ ไม่มีการลองผิดลองถูกหรือพยายามในการหาคำตอบจากสิ่งต่างๆ รวมถึงไม่สามารถแสดงความคิดที่แปลกใหม่หรือแตกต่างจากเพื่อนได้ โดยสังเกตจากการตอบคำถามในการทำกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการนำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นมาเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมประจำวันในชั้นเรียน เนื่องจากกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสมกับวัยของเด็ก

โดย เด็กได้ใช้ความคิดของจินตนาการของตนเองในการสร้างสรรค์ผลงานผ่านกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เด็กได้ใช้ความคิดของตนเองและแสดงออกทางผลงานที่ทำ โดยไม่ยึดติดกับกรอบทางความคิดของผู้อื่นเกิดการยืดหยุ่น จากความคิดของตนเองอย่างอิสระ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษา ในครั้งนี้สามารถเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการคิด ยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยหรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการ จัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นๆ เพื่อพัฒนาการคิด ยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยสู่ระดับการพัฒนาและการศึกษาใน ระดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ การคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ศิลปะประดิษฐ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นแนวทางให้กับครูปฐมวัยและผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาปฐมวัยในการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อ ส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัย ชายและหญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนลอย สายอนุสรณ์ สำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำนวน 19 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรม ศิลปะประดิษฐ์ จำนวน 16 แผน จำนวน 8 สัปดาห์
2. แบบทดสอบการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย 2 ด้าน 10 ข้อ ประกอบด้วย
 - 2.1 ด้านใช้ความคิดที่หลากหลาย จำนวน 5 ข้อ
 - 2.2 ด้านการปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีการต่อ สถานการณ์ที่พบ จำนวน 5 ข้อ

3. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการคิดยืดหยุ่น ในเด็กปฐมวัย 2 ด้าน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อ ส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย

1.1 ศึกษาตำรา หรือเอกสารที่มีเนื้อหา เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ และตัวอย่าง แผนการจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ปฐมวัยเพื่อพัฒนาการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย

1.2 สร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ เพื่อส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย ให้สอดคล้องกับการ คิดยืดหยุ่นที่ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้ โดยสัมพันธ์กับหน่วยการ เรียนรู้ ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน ใน วันอังคารและวันพฤหัสบดีวันละ 50 นาที จำนวน 16 แผน และดำเนินการเลือกวัสดุอุปกรณ์อย่างหลากหลายที่สัมพันธ์ กับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ โดยเลือกจากสื่อวัสดุ รอบตัว และวัสดุธรรมชาติ

1.3 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อ ส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเสนอ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจ พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะ ในเรื่องการปรับแผนการสอน ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์และองค์ประกอบของตัวแปร

1.4 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมศิลปะ ประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยตาม คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ โดยได้ค่า ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1 สามารถนำแผนการจัดกิจกรรม ศิลปะประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยไป ทดลองใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้

2. แบบทดสอบการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย

2.1 ศึกษาคู่มือ การวัดและการประเมินผลและ รูปแบบในการสร้างแบบทดสอบ เอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวกับการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย

2.2 สร้างแบบทดสอบการคิดยืดหยุ่น เพื่อทดสอบการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านการใช้ความคิดที่หลากหลาย และด้านการปรับเปลี่ยนความคิด และวิธีการต่อสถานการณ์ที่พบเป็นแบบทดสอบแบบตอบคำถาม แบ่งออกเป็นด้านละ 5 ข้อย่อยในการใช้ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

2.3 นำแบบทดสอบการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะในเรื่อง การตั้งคำถามในแบบทดสอบให้ปรับเปลี่ยนเป็นคำถามที่มีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงเข้ากับประสบการณ์เดิมของเด็กให้มากที่สุด

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ โดยได้ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1 สามารถนำแบบทดสอบการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยไปทดลองใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้

3. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย

3.1 ศึกษาคู่มือ การวัดและการประเมินผล ตัวอย่างและรูปแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย

3.2 สร้างแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย เพื่อบันทึกพฤติกรรมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านการใช้ความคิดที่หลากหลาย และด้านการปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีการต่อสถานการณ์ที่พบ เป็นการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกทางการคิดยืดหยุ่นในการทำกิจกรรมแต่ละสัปดาห์ บันทึกเป็นรายบุคคลทุกกิจกรรม

3.3 นำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

3.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ โดยได้ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1 สามารถนำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยไปทดลองใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอความร่วมมือผู้บริหารและครูในระดับปฐมวัยเพื่อเก็บข้อมูลในการศึกษาและทำการทดสอบเด็กก่อนการทดลอง (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบการคิดยืดหยุ่นและแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยโดยแบบทดสอบแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือด้านการใช้ความคิดที่หลากหลายและด้านการปรับเปลี่ยนความคิด และวิธีการต่อสถานการณ์ที่พบ แบบทดสอบแบ่งเป็นด้านละ 5 ข้อ 2 ด้านเป็นจำนวน 10 ข้อจากแบบทดสอบทั้งหมดซึ่งใช้ระยะเวลาในการทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-test) จำนวน 1 สัปดาห์

2. ผู้ศึกษาดำเนินการทดลองตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นโดยดำเนินการทดลองทั้งหมด 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือวันอังคารและวันพฤหัสบดี วันละ 50 นาที เวลา 9.30-10.20 น จำนวนทั้งหมด 16 กิจกรรมตามแผนที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น

3. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้ศึกษาทำการทดสอบหลังการทดลอง (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยและแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยกับกลุ่มเป้าหมายโดยใช้ฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบที่ใช้ก่อนการทดลอง (Pre-test)

4. นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยและแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลของการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากการนำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยและแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยมาวิเคราะห์

หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ทั้งก่อนและหลังการทดลอง

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้มาจากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กและทำแบบบันทึกพฤติกรรมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยในการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ เพื่อข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และเชิงพรรณนา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนเฉลี่ยของการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองในภาพรวม

(N = 19)

การคิดยืดหยุ่น	คะแนนเต็ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
		μ	σ	μ	σ
การคิดยืดหยุ่น	20	13.32	1.42	18.37	0.90

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยที่ได้จากแบบทดสอบการคิดยืดหยุ่น พบว่าการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยโดยรวม ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.42 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยเท่ากับ

18.37 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 เมื่อนำค่าเฉลี่ยของการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบกับกัน จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยหลังการทดลองมีค่าคะแนนที่สูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนเฉลี่ยของการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองโดยแยกเป็นรายด้าน

(N = 19)

การคิดยืดหยุ่น	คะแนนค่าเฉลี่ย (μ)		ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1. ด้านการใช้ความคิดที่หลากหลาย (10 คะแนน)	6.58	9.26	1.07	0.93
2. ด้านการปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีการต่อสถานการณ์ที่พบเจอ (10 คะแนน)	6.63	9.00	0.83	0.67

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยของการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย โดยแยกออกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านการใช้ความคิดที่หลากหลาย ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 1.07 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.93

ด้านการปรับเปลี่ยนความคิด และวิธีการต่อสถานการณ์ที่พบเจอ ก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.63 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.83 และหลังการทดลองมี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.67 เมื่อนำค่าเฉลี่ยของการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยโดยแยกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบกับกันพบว่ามีความแตกต่างกันโดยค่าเฉลี่ยของการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยหลังการทดลองมีค่าคะแนนที่สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยด้านที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือด้านการใช้ความคิดที่หลากหลาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

โดยผู้ศึกษาได้ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมในขณะ que เด็กทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ผู้ศึกษาขอเสนอโดยแบ่งเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการใช้ความคิดที่หลากหลาย เด็กสามารถใช้ความคิดของตนเองในการตอบคำถามหรือการทำสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ไม่ยึดติดกับความคิดของเพื่อน มีการคิดและวิธีการที่หลากหลายจากการตอบคำถามจากการทำกิจกรรม ในช่วงสัปดาห์แรก การตอบคำถามหรือการทำกิจกรรมของเด็กสามารถตอบคำถามที่ครูถามได้บ้างเป็นบางคนและยังไม่เกิดความหลากหลายในคำตอบ บางคนตอบตามเพื่อน บางคนใช้เวลานานในการคิดคำตอบผู้ศึกษาจึงจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นโดยใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความคิดโดยเชื่อมโยงกับหน่วยการเรียนรู้และเพื่อให้ได้คำตอบที่หลากหลาย ในการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ผู้ศึกษามีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์อย่างจำกัดแต่มีความหลากหลายและแตกต่างกันเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้เกิดการคิดยืดหยุ่นจากการเลือกวัสดุอุปกรณ์ในการลงมือทำศิลปะประดิษฐ์ของตนเองในช่วงสัปดาห์ที่ 5-6 เด็กเริ่มมีพัฒนาการด้านการใช้ความคิดที่หลากหลาย สามารถใช้ความคิดที่หลากหลายมากขึ้นจากการตอบคำถามจากเด็กบางคน ที่ตอบคำถามซ้ำเพื่อนหรือใช้เวลานานในการคิด เมื่อเพื่อนตอบคำถามซ้ำกับตนเอง ก็ไม่สามารถคิดคำตอบอื่นแทนได้ แต่เมื่อคุณครูใช้คำถามกระตุ้นและเปิดโอกาสให้เด็กๆ ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและตอบคำถามบ่อยๆ จากการทำกิจกรรมเด็กมีการยืดหยุ่นทางความคิด เมื่อตอบคำถามไม่ถูกเด็กก็สามารถคิดคำตอบใหม่ได้เร็วขึ้น และตอบคำถามได้ยืดหยุ่นมากขึ้น ไม่กลัวที่จะตอบผิด สามารถแสดงความคิดเห็นใหม่มากขึ้น โดยไม่ซ้ำกับเพื่อน มีความกระตือรือร้นในการคิดหาคำตอบและมีความคิดยืดหยุ่นจากการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และกิจกรรมในชีวิตประจำวันมากขึ้น เช่นในการทำกิจวัตรประจำวัน เมื่อสถานการณ์ในห้องเรียนเปลี่ยนไปหรือต้องเจอกับปัญหาในห้องเรียน เช่นมีการปรับเปลี่ยนชั่วโมงเรียนกะทันหัน เพื่อนหยิบของเล่นที่เราอยากเล่นไปก่อน หรือคุณแม่มืมเอากะตักน้ำใส่ในกระป๋ามาให้เมื่อมาโรงเรียน เด็กที่มีความคิดยืดหยุ่นจะสามารถคิดได้หลากหลาย รับมือกับสถานการณ์ที่พบเจอได้โดยเด็กจะไม่เกิดความหงุดหงิด ร้องไห้ งอแง แต่จะใช้ความคิดที่หลากหลายของตนเองเพื่อรับมือและหาวิธียืดหยุ่นต่อสถานการณ์ได้ด้วย

ตนเอง ในช่วงสัปดาห์ที่ 8 พบว่าเด็กมีพัฒนาการในด้านการคิดยืดหยุ่นที่เปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับดีมากขึ้นจากการสังเกตพฤติกรรมและคะแนนค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้น

2. ด้านการปรับเปลี่ยนความคิด และวิธีการต่อสถานการณ์ที่พบเจอ เด็กสามารถปรับเปลี่ยนความคิดของตนเองในการทำผลงาน เมื่อเด็กพบปัญหาในการทำกิจกรรมเด็กสามารถปรับเปลี่ยนความคิดจากเดิมให้สามารถยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ที่พบได้จากการใช้ความคิดและการวางแผนของตนเอง ในช่วงสัปดาห์แรก การทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ จากการเลือกวัสดุที่หลากหลายแต่มีอย่างจำกัด ทำให้เด็ก แย้งกันในการเลือกใช้วัสดุ และไม่สามารถคิดยืดหยุ่นหรือดัดแปลงสิ่งต่างๆ เพื่อทดแทนการใช้วัสดุหรือวิธีการในการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ได้ แต่หลังจากที่ผู้ศึกษาจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นอย่างต่อเนื่องหลายสัปดาห์ เด็กก็เริ่มมีพัฒนาการในการปรับเปลี่ยนความคิด มีการคิดยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีมากขึ้น ในการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เด็กสามารถคิดยืดหยุ่นในการเลือกสื่อวัสดุที่หลากหลายมีการปรับเปลี่ยนและดัดแปลงในการใช้สื่อ ถ้าหากสื่อที่ตัวเองเลือกมีเพื่อนเลือกไปก่อน เด็กก็สามารถที่จะปรับเปลี่ยนความคิดได้ทันที และเลือกสื่อชิ้นใหม่ให้เหมาะกับผลงานของตนเอง และในขั้นตอนการประดิษฐ์ เมื่อเด็กเกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการทำกิจกรรมเด็กสามารถใช้ความคิดในการลองผิดลองถูก ปรับเปลี่ยนวิธีการในการทำผลงานให้สำเร็จได้ด้วยตนเองและในสัปดาห์ที่ 8 พบว่าเด็กสามารถใช้ความคิดของตนเองในการประดิษฐ์ผลงานโดยการดัดแปลงและแก้ไขสถานการณ์หรืออุปสรรคที่พบได้ด้วยตนเองทำผลงานได้ละเอียดมากขึ้นมีการวางแผนในการทำผลงานสามารถใช้ความคิดของตนเองโดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือจากครูและยังสามารถแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ด้านการปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีการต่อสถานการณ์ที่พบ มีการเปลี่ยนแปลงในระดับที่ดีมากขึ้นจากการสังเกตพฤติกรรมและคะแนนค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ก่อนและหลังการทดลอง จากผลของการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีการอภิปรายผลดังนี้

การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์จากผลการศึกษาพบว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีคะแนนเฉลี่ยการคิดคำนวณเท่ากับ 13.32 และมีคะแนนเฉลี่ยการคิดยืดหยุ่นที่สูงขึ้นหลังจากการทำกิจกรรมเท่ากับ 18.37 ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ทำให้เด็กปฐมวัยมีการคิดยืดหยุ่นที่สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นผลจากการที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์อย่างต่อเนื่อง โดยครูผู้สอนเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิดและจินตนาการของตนเองในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยสื่อวัสดุรอบตัวที่หลากหลาย เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านประสบการณ์ตรงผ่านการลงมือทำด้วยตนเอง ส่งผลต่อความคิดของเด็กทำให้เด็กได้ใช้ความคิดของตนเองในการออกแบบวางแผนในการทำผลงาน เกิดการคิดนอกกรอบ สามารถดัดแปลงปรับเปลี่ยนหรือแก้ปัญหาในขณะทำกิจกรรมด้วยตนเอง และสามารถนำเสนอผลงานโดยสื่อสารให้กับผู้อื่นเข้าใจได้สอดคล้องกับ Lertwanlapachai (2016) ที่กล่าวว่ากิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เป็นกิจกรรมที่ฝึกการใช้กล้ามเนื้อและจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงานที่เด็กลงมือทำด้วยตนเอง เช่น กิจกรรมการพับและกิจกรรมการประดิษฐ์จากกระดาษหรือวัสดุต่างๆ และยังช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทางด้านการคิดจากการเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจอย่างอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับ (Kiewra, 2016 as cited in Jamthin, 2018) ที่กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กนั้นไม่ใช่เพียงการวาดภาพระบายสีหรือการประดิษฐ์เท่านั้น แต่ยังหมายถึงการแสดงออกทางการสื่อสารหรือการถ่ายทอดจินตนาการจากความคิดสร้างสรรค์ผลงานของเด็กที่บ่งบอกถึงเรื่องราวและประสบการณ์ของเด็กแต่ละคนอีกด้วย

จากผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยของการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยการคิดยืดหยุ่นที่ดีขึ้นทั้งสองด้าน เนื่องจากกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิดของตนเอง จากสื่อวัสดุรอบตัว และสื่อจากธรรมชาติจากการทำผลงานศิลปะประดิษฐ์ด้วยตนเอง ในการทำกิจกรรมเด็กจะได้ใช้จินตนาการเพื่อการออกแบบและวางแผน เกิดการคิดปรับเปลี่ยนวิธีการคิดและการกระทำของตนเองได้อย่างคล่องแคล่ว เด็กสามารถคิดยืดหยุ่นได้หลากหลายมีความคิดที่แปลกใหม่ ไม่ยึดติดกับความคิดหรือผลงานของคนอื่น และเมื่อเจอปัญหาในขณะทำกิจกรรมเด็กจะสามารถที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อแก้ไขต่อสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ (Samnut, 2017) ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างความคิดยืดหยุ่นเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมปัจจุบัน เพราะสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา การฝึกให้เด็กนั้นได้เรียนรู้จากกระบวนการและวิธีการคิดใหม่ ๆ ที่หลากหลายรูปแบบมีความคิดที่แปลกและแตกต่างจากผู้อื่นมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (Guilford, 1967 as cited in Anurutwong, 2012) ที่กล่าวว่าการคิดยืดหยุ่น เป็นความคิดที่เกิดขึ้นทันที อย่างอิสระ สามารถคิดดัดแปลงแก้ปัญหาและมีความแปลกแตกต่างไม่ซ้ำซ้อนโดยที่การคิดยืดหยุ่นนั้นเป็นความคิดพื้นฐานหรือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการคิดสร้างสรรค์ จากการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยผู้ศึกษาได้ค้นพบว่าการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เด็กมีการคิดยืดหยุ่นที่สูงขึ้นสามารถคิดและตอบคำถามได้หลากหลาย มีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ในกิจกรรมหรือจากการทำกิจวัตรประจำวันได้ดีมากขึ้น การทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ครูผู้สอนควรมีความยืดหยุ่นในเรื่องของเวลาเพื่อให้เด็กได้มีช่วงเวลาในการวางแผนและเลือกวัสดุในการทำผลงานของตนเองเพื่อให้ผลงานมีความละเอียดและสมบูรณ์มากที่สุด การจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ควรมีความพร้อมและความหลากหลายในการทำกิจกรรมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้เกิดการคิดยืดหยุ่นและดัดแปลงการใช้วัสดุอุปกรณ์ให้เข้ากับผลงานของตนเองรวมทั้งสามารถสื่อสารหรือนำเสนอผลงานให้ผู้อื่นได้ เข้าใจในขั้นตอนการทำ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์จากการลงมือทำผลงานด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. การส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ครูควรมีความยืดหยุ่นในเรื่องของระยะเวลาในการทำกิจกรรม เนื่องจากในการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้สมาธิและความละเอียดในการทำผลงาน ไม่ควรเร่งรัดในการทำกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดความผ่อนคลายและทำให้ผลงานออกมาสมบูรณ์มากที่สุด
2. ในการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยครูควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้มีความหลากหลายและเพียงพอทั้งสื่อจากธรรมชาติหรือสื่อวัสดุ โดยอาจให้เด็กนำวัสดุอุปกรณ์จากที่บ้านมาใช้ประดิษฐ์ผลงาน เพื่อเพิ่มความสุขสนุกสนานและมีความหลากหลายได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาค้างต่อไป

1. ผู้ศึกษาควรศึกษากิจกรรมศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์กับตัวแปรอื่นๆ เช่น กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ในรูปแบบ STEM Education หรือกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์กับการขึ้นน้ำหนักตนเอง

2. ผู้ศึกษาควรศึกษาเกี่ยวกับการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัยกับตัวแปรหรือกิจกรรมอื่นๆที่น่าสนใจและแปลกใหม่ เช่นการเรียนรู้แบบ Project Approach กับการคิดยืดหยุ่น หรือกิจกรรมเล่นทาสีไม่จบเรื่องเพื่อส่งเสริมการคิดยืดหยุ่นในเด็กปฐมวัย

References

- Anurutwong, O. (2012). *Developing Higher Level of Thinking Skills*. Nakhon Pathom : IQ Book Center. [in Thai]
- Guiford, J.P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York :McGraw – Hill , Book Company.
- Jamthin, T. (2018). *Early Childhood and Creative Development*. Bangkok : Faculty of Education Chandrakasem Rajabhat University. [in Thai]
- Kiewra,C. (2016). *Supporting Preschoolers' Creativity in Natural Outdoor Classroom*. The International Journal of Early childhood Environmental Education, v4 n1 p70-95.
- Lee, A. (2019). *21st Century Learning For Early Childhood*. Learn More and Get Involved at Battelleforkids.org/networks/p21.
- Lertwanlapachai, R. (2016). *The effect of artificial arts activities for the development of basic mathematical skills on the classification of early childhood children*. Master of Education degree. [in Thai]
- Panmanee, A. (2014). *Train to think Creatively*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Poolsilsakkul, A. (2003). Stimulate small muscles, enhance intelligence. *Save the mother*. 9(118): 110-114. [in Thai]
- Samnuch, S. (2017). *Reading non-narrative storybooks for development of high-level skills for early childhood students*. Bachelor of Education in Early Childhood Education, Kasetsart University. [in Thai]
- Tang charoen, et al. (2001). *Producing little artists Education Management Guide for TalentsSpecialty in visual arts*. Bangkok: National Center for the Development of Talented Persons. [in Thai]
- Paisan, S. (2002). *Early childhood Wisdom*. Bangkok: Suwirat. [in Thai]